

Književna poročila

Milan Pugelj, Ura z angeli in druge prigodbe. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. V Ljubljani 1912. 8° 192 str. Cena broš. 3 K, vez. 4 K 50 v. (Biblioteka pisateljev sedanje dobe, II. zvezek.)

V tem zvezku zbrane Pugljeve prigodbe, katerih eno ali drugo smo brali že v Zvonu ali Slovanu, so drobne, več ali manj lahkokrile leposlovne črtice, ki nam v neprisiljenem kramlju in gladkem jeziku opisujejo večinoma tragikomično, pa če so odnošaji po tem, tudi z lahko romantiko preveto življenje umetnikov in neumetnikov, vršeče se v kaki predmestni ulici ali kje zunaj na kmetih, izrecno v okolišu župnišča ali pa v šumi na lovu. Vse so, bi rekli, same sebi namen, le Petelinček hoče kaj več: Ta je namreč verna karikatura naših književnih razmer, in kar je z njimi v zvezi. Tle kujoni in podobni izrazi, ki z njimi okrog sebe otepa literat in vagabund Javornik, so nam tako dobri znanci iz našega modernega slovstva, da bi jih kajpada hudo pogrešali, ko bi čisto izginili iz njega. Potem pa tisto vsiljivo tekmovanje v častenju manov umrlega literata! Kdo bi se pri tem z bridkostjo ne spomnil dogodkov, ki so se vršili v naši javnosti pred in po smrti našega Aškerca?

Nekaj sličnega ko Petelinček nam podaja tudi Spiritus familiaris, vendar pa prihaja burkavost in sarkazem tu manj do veljave, ker je povest nekoliko preveč raztegnjena, česar posledica je večkratno ponavljanje podobnih prizorov. Isto bi se dalo očitati tudi prigodbi Neznane muke, ki nam pa sicer globoko in spretno opisuje tragično usodo skrivne ljubezni Strelove Ane in kaplana Cirila.

Resnična tragika pa zveni v kratki črtici Božič, ki ne zgreši učinka na rahločutnega čitatelja, dasi obravnava že dostikrat obdelano snov. Nasprotno pa bosta ustregla njegovi smejavosti Lemenatar, zlasti pa Rdeči hudiček, ki je zakrivil, da Koštamaj na duši svojega dekleta ni videl več niti rdečih rož, niti belih golobov, temveč same črne pa umazane pike, ki jih je bilo toliko, da so jo pokrile počez in počez. — V umetniškem oziru je vsekako Ura z angeli najboljša. Kakor v govorjenju tako tudi v dejanju je dosledno izvedena oznaka nastopajočih oseb ter bolno nagnjenje starinarja Tadeja pa groza gospe Metelkove se opisujeta tako živo in plastično, da nehote sočustvujemo z njima. Edino, kar bi mogli tej kakor še tudi kateri drugi povesti oponesti, bi bilo, da je konec nekam nejasen.

Splošno naš pa pisatelj za take in enake malenkostne hibe vrlo odškoduje z jedernatim jezikom, bogato posejanim s samoniklimi primerami in originalnimi ljudskimi rekli, kakor nič manj s sicer redkimi in kratkimi, pa lepimi opisi narave. Iz istega vzroka se tudi ne damo motiti po kakem sporadičnem slovniškem spotikljaju in po nedoslednosti pri uporabi vejice.

Končno naj še omenim, da me te Pugljeve prigodbe v marsičem spominjajo Vergovih novelic „Per le vie“, Z ulice, kakor bi rekli po naše. In da naš pisatelj v tej zbirki dobro zdrži primero z glasovitim italijanskim povestničarjem, to je vrlo častno zanj, kakor je takisto častno in hvalevredno za podjetnega založnika, da nam je ustvaril moderno biblioteko in da nam jo nudi v tako okusni opremi.

Dr. V. Korun.

F. S. Finžgarjevi zbrani spisi II. zvezek: Pod svobodnim solncem. Povest davnih dedov. 2. knjiga. V Ljubljani, 1912. Založila Katoliška bukvarna. 8°. 351 str. Cena broš. 3 K 80 v, vez. 4 K 80 v. (Leposlovna knjižnica, 11. zvezek.)